

คดี·จตุคามรามเทพ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

วิสาขบูชา ๒๕๕๐

สันตนาธรรม “คติ·จตุคามรามเทพ”

© พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ประยุทธ์โต)

ISBN : 974-344-070-4

พิมพ์ครั้งที่ ๓ — วิสาขบูชา ๓๑ พ.ค. ๒๕๕๐

- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สังฆนารธรรม “กตฺติจตุคคัมมรรมเทพ	๑
หลวงพ่อดั้ง มีเทวดาใหญ่เฝ้าดู.....	๓
ที่ใหญ่แท้คือธรรม ฟิ่งกรรมดีกว่ารอเทวดา.....	๗
เทพดี คนดี บรรจบกันที่ธรรม	๑๐
ผู้มีปัญญา เขิญเทพพรหมมาช่วยพัฒนาบ้านเมือง	๑๔
ยุคธุรกิจฟูฟ่า เงินต้องมาเป็นทาสรับใช้ธรรม	๑๗

สงฆทวารวรม

“คติ-จตุคามรามเทพ”*

ผู้เล่าเรื่อง: ตอนนี้มีเรื่องน่าเป็นห่วงในสังคมไทยอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องกระแสนิยมวัตถุมงคล เหรียญ “จตุคามรามเทพ” ซึ่งเท่ากับว่า เกิดการนับถือเทวดามากกว่าพระพุทธเจ้า

ความนิยมนี้รุนแรงมาก กล่าวกันว่า มีการแพร่สะพัดของ เงินถึงสองหมื่นสองพันล้านบาท แพร่ระบาดไปทุกวงการ

แม้แต่วัยรุ่นทั้งหญิงและชาย ก็พลอยนิยมแขวนเหรียญ “จตุคามรามเทพ” มากกว่าเครื่องประดับต่างๆ เสียอีก บางทีพ่อแม่ให้แขวนพระ วัยรุ่นบางคนก็จะไม่ยอม เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเซซ แต่ถ้าให้แขวนจตุคามรามเทพ ก็จะพอใจ เพราะเห็นเป็นเรื่องทันสมัย

นอกจากนี้ เรื่อง “จตุคามรามเทพ” ได้กลายเป็นเรื่องธุรกิจ หาเลี้ยงชีพที่ทำรายได้เป็นกอบเป็นกำแก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจสืบเนื่องต่างๆ อย่างการทำกรอบหุ้มเหรียญ ทั้งกรอบพลาสติก กรอบสแตนเลส กรอบเงิน รวมไปถึงเลี่ยมทอง มีข่าวหนังสือพิมพ์ รายงานว่า บางวันได้เป็นแสนเป็นล้านบาท

แม้ค้าขายขนมจีน ก็เลิกขายขนมจีน หันไปจองเหรียญ “จตุคามรามเทพ” เอามาให้เช่า รวยกว่าเยอะ มีแม้กระทั่งธุรกิจให้

* คณะผู้มาเยี่ยม ชักถามสนทนากับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) ที่ วัดญาณเวศกวัน ในวันสงกรานต์ ที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เช่าแบบเงินผ่อน ราคาตั้งแต่ร้อยไปจนเรือนหมื่น
เรื่องนี้ ท่านเจ้าคุณฯ มีความคิดเห็นอย่างไร

พระตอบ: ถ้าจะหวังเรื่องนี้กันละก็ ออย่ามาเพ็งหวังที่เรื่องจตุคาม-
รามเทพนี้เลย ควรจะหวังมานานแล้ว กระแสจตุคามรามเทพนี้
เป็นเพียงอาการหนึ่งของโรคนี้ที่สังคมไทยเป็นมานานแล้ว

เรื่องพระพรหม พระราหู พระพิฆเนศ คนไทยเอาทั้งนั้น
เดี๋ยวก็ฮือๆ แต่ตอนนี้อาการมันแรงขึ้นๆ ถ้าปล่อยกันอยู่ ก็คงแรง
ขึ้นไปเรื่อยๆ จนไปถึงจุดหนึ่งก็อาจจะเป็นสิ่งล้มลุกอลย ที่ผู้คน
เลือนลอย หาอะไรเป็นหลักยึดไม่ได้

บางคนอาจจะเรียกว่าโรคเส้นตื้น ถ้าใครพูดอย่างนั้น ก็
อย่าไปว่าเขาเลย เขานึกหาคำที่เหมาะสมไม่ได้ทันใจ ก็เลยพูดไป
ตามทีนี่ก็ได้

มองอีกแง่หนึ่ง เรื่องนี้ ถ้าคนเป็นชาวพุทธจริงละก็ ไม่ต้อง
ไปหวังเขาหรอก ถ้าเป็นชาวพุทธจริงนะ ถึงจะนับถือของพวกนี้
เขาจะมีวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ให้เกิดผลเสียหาย

พวกที่พาสังคมเคว้งคว้างน่าห่วงแน่ ก็คือพวกที่ขึ้นตาม
กระแส หรือพวกเหยื่อกระแส พวกนี้ นอกจากไม่มีหลักอะไร พระ
พุทธศาสนาที่ตัวว่านับถือ ก็ไม่รู้จักเลย นอกจากนั้นแล้ว แม้แต่
สิ่งที่ตัวไปรับเอามา อย่างจตุคามรามเทพนั้น ตัวก็ไม่รู้หน้ารู้หลัง
ว่าเป็นอะไร ไปอย่างไรมาอย่างไรกันแน่ ได้แต่จะไปตามเสียงที่
ปั่นกระแสเท่านั้นเอง นี่ด้านชาวบ้าน

แต่ไม่ใช่แค่โยมเท่านั้น มันมาเป็นเรื่องของพระกับวัด ที่

พลอยเข้ากระแสน้ำไปกับเขาด้วย คือ

หนึ่ง เหมือนกับถือน้ำหรือฉวยโอกาสหาลาภ หารายได้ หาผลประโยชน์นี้ไปกับเขาด้วย

สอง เสียหลัก ไม่ยืนอยู่ในหลักการของตัวเอง คือพระรัตนตรัย และพระธรรมวินัย แค่อะไรจะมาปลุกเสกในวัด ถ้าทำพลาด จะกลายเป็นว่าพระไปนับถือเทพเจ้า ก็หล่นคะมาเลย นี่ทำไปได้อย่างไร

พระต้องมีความรู้สึกรับผิดชอบทั้งสองด้านพร้อมกัน ด้านหนึ่งก็รับผิดชอบต่อหลักของตัวเองที่วางไปแล้ว อีกด้านหนึ่ง ก็รับผิดชอบต่อประชาชน คือจะต้องทำอะไรๆ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์สุขของเขา เฉพาะอย่างยิ่งให้เขาเจริญงอกงามขึ้นในศีล ในธรรม ในปัญญา ถ้าพาเขาเสื่อมลง ก็ตรงข้ามเลย

หลวงพ่อก่ดั่ง มีกวดาหยงเพ้าตุ

ผู้เฒ่าโยน: เมื่อกี้ ท่านว่า ถ้าคนเป็นชาวพุทธจริง ก็ไม่ต้องห่วง ชาวพุทธจริง ถ้านับถือของพวกนี้ จะมีวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ให้เกิดผลเสียหายได้อย่างไร

พระตอบ: เรื่องนี้มีอีกแง่หนึ่งที่สำคัญเหมือนกัน คือการวางใจ วางท่าที คนในสังคมนี้ไม่ควรจะมัวมาเถียงกันแบ่งแยกเป็นสองฝ่าย เป็น ฝ่ายเอาจุดตามๆ กับฝ่ายไม่เอาจุดตามๆ

สำหรับพวกที่ไปตื่นหาจุดตามๆ นั้น ก็มีเรื่องที่ต้องเข้าใจเขาด้วย แล้วก็มีแง่ที่น่าเห็นใจอยู่บ้าง แต่ไม่มีแง่ที่จะตามใจ

อย่างที่เขาอ่อนแอคอยหวังผลหวังพึ่ง หรือเขาเติบโตขึ้น

มาโดยไม่มีความรู้เข้าใจเรื่องอย่างนี้ว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไร ทำให้ตื่นตูมตามกระแสไปง่ายๆ อะไรอย่างนี้ ก็ต้องเข้าใจและเห็นใจเขาบ้าง ต้องมองไปที่คนและสถาบันที่ควรจะทำหน้าที่รับผิดชอบ เช่นให้การศึกษาแก่เขา รวมทั้งพระนี่แหละด้วย แต่จะปล่อยให้จมกันอยู่อย่างนั้นก็ได้ นี่คือ *เข้าใจ เห็นใจ แต่ไม่ตามใจ*

สำหรับพวกที่เป็นชาวพุทธจริงนั้น เขามีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเทวดา ซึ่งเข้าใจรู้กันมาอย่างเป็นระบบ ในที่นี้ควรทบทวนหลักที่เกี่ยวกับเรื่องเทวดาไว้ ๒ อย่าง คือ

๑) หลักความสัมพันธ์ระหว่างเทพทั้งหลาย กับปุชนียวัตถุ-สถานในพระพุทธศาสนา

๒) หลักความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทวดา หรือระหว่างคนกับเทพ

ถ้ารู้เข้าใจและทำตามหลักนี้แล้ว ก็จะไม่เสียหาย ชีวิตก็จะไม่เสื่อม สัจคมก็จะไม่สลาย

ในข้อ ๑) อันนี้เอาตมาเคยเล่ามาแล้วในเรื่องพระพรหม-พระภูมิ คือ คติของเราแต่โบราณเกี่ยวกับการนับถือพระศักดิ์สิทธิ์ อย่างพระแก้วมรกต พระพุทธชินราช หลวงพ่อโสธร เป็นต้น นั้น คนก็ไม่ค่อยรู้เรื่องกัน คนจำนวนมากนี้ไปเองว่า องค์หลวงพ่อดังศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้บันดาลโน่นบันดาลนี่ให้แก่ตน แต่ที่จริงไม่ใช่ อย่างนั้น องค์หลวงพ่อดังนั้นไม่ต้องมาเหนี่ยวอย่างนั้น

หลักมีอยู่ว่า ที่พระพุทธรูปสำคัญและพระสถูปเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายนั้น มีเทพผู้ใหญ่เฝ้าหรือพิทักษ์รักษา และเทพเหล่านี้แหละคอยดูแลเหมือนเป็นผู้รับสนองงาน

หลักเรื่องนี้สืบมาจากคติเก่าแต่ไหนแต่ไรแล้ว เป็นคติโบราณจารึกไว้ในคัมภีร์ดั้งเดิม คือ เวลามีการสร้างสถานที่สำคัญอะไรต่างๆ แม้แต่บ้านของชาวบ้าน พวกเทวดาก็จะไปจับจองยึดครองสถานที่ ถ้าเป็นบ้านเศรษฐี ก็อาจจะไปอยู่ที่ซุ้มประตูบ้าน

อย่างในครั้งพุทธกาล ที่บ้านของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ก็มีเทวดามาอยู่ประจำที่ซุ้มประตู (ไม่ต้องสร้างศาลให้) หรือในตอนที่พระเจ้าอชาตศัตรูแห่งแคว้นมคธสร้างเมืองปาฏลีบุตร (ต่อมาเป็นเมืองหลวงของพระเจ้าอโศกมหาราช, ปัจจุบันเรียกว่าเมือง Patna) เทวดาทิ้งหลายก็มาครองสถานที่ต่างๆ ตามเหมาะสมลดหลั่นกันไปตามศักดิ์ของตนๆ

ต่อมา เมื่อพระพุทธศาสนาเจริญแพร่หลาย เทวดาจำนวนมากก็มานับถือพระพุทธศาสนา หรือเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาแล้วไปเกิดเป็นเทวดา เวลาเขาสร้างปูชนียสถานและพระพุทธรูปสำคัญ เทวดาผู้ใหญ่ที่เป็นชาวพุทธก็จะไปอยู่

โดยเฉพาะในสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญๆ เทวดาก็จะชอบเป็นธรรมดา เพราะจะได้ใกล้ชิดเฝ้าพระพุทธเจ้าอยู่เสมอ แล้วก็ทำหน้าที่ดูแลรักษาไปด้วย เช่น เทวดาที่รักษาพระแก้ว ก็อาจจะอยู่ที่ฉัตร หรืออยู่ที่ฐานพระก็ได้ นี่ก็เป็นคติที่ว่า มีเทวดาคุ้มครองรักษาพระพุทธรูปสำคัญๆ

ที่นี้ ที่ว่าพระพุทธรูปองค์นั้นศักดิ์สิทธิ์ บันดาลโน่น บันดาลนี่ ก็คือเทวดาที่พิทักษ์องค์พระนั้นเองเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ พระพุทธเจ้าไม่ทรงมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องกิเลสของชาวบ้าน ไม่มาเที่ยวบันดาลลาภ บันดาลยศให้ใครหรือ และพระองค์ก็บรินิพพานไป

แล้ว มันเป็นเรื่องของเทวดาที่รักษา

แล้วก็เป็นธรรมดาว่า เทวดาที่มาอยู่กับหลวงพ่อดังค์ใหญ่ ก็ย่อมเป็นเทวดาที่ยิ่งใหญ่ มีฤทธิ์เดชศักดิ์ดานุภาพมาก พร้อมกับที่จะต้องเป็นเทพที่ดีมีธรรมด้วย คือมีเมตตากรุณาสูงมาก อยากจะช่วยคนทุกข์ยาก และไม่กลั่นแกล้งข่มเหงรังแกคน ไม่เป็นอย่างเทวดาร้ายหลายองค์ที่ยิ่งใหญ่โต ก็ยิ่งเกรี้ยวกราดพิโรธเอาได้ง่ายๆ คนก็เลยชอบไปหาหลวงพ่อ ไปบอกทุกข์ร้อนแก่หลวงพ่อ แล้วเทวดาที่นั่นก็จะดูแลรับสนองงานต่อไป ก็เป็นคติมาอย่างนี้

เมื่อมาดูในเรื่องนี้ ตำนานบางแหล่งก็ว่า “จตุคามรามเทพ” เป็นเทพที่พิทักษ์พระบรมธาตุเจดีย์ ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

เรื่องก็มาลงตรงที่ว่า พระบรมธาตุ ที่เมืองนครศรีธรรมราช มีประวัติซึ่งเข้าคตินี้ คือเป็นเจดีย์ใหญ่ที่สร้างอุทิศถวายพระพุทธเจ้า ก็มีเทวดามาเฝ้า ซึ่งบอกกันว่าชื่อ จตุคามรามเทพ

องค์จตุคามรามเทพนี้มีประวัติความเป็นมาหลายอย่าง บ้างก็ว่าเป็นกษัตริย์ศรีวิชัยมาก่อน บ้างก็ว่าเป็นกษัตริย์พื้นอง ๒ พระองค์ จตุคามองค์หนึ่ง รามเทพองค์หนึ่ง ซึ่งเมื่อสวรรคตแล้ว ก็มาเป็นเทพพิทักษ์พระบรมธาตุ โดยหวังทำความดี จะได้บำเพ็ญบารมี เป็นพระโพธิสัตว์ เพื่อการตรัสรู้ธรรมในกายภาคหน้า นี่ก็เป็นเรื่องตามคติพระพุทธศาสนาชัดๆ

ในรายละเอียดของบางตำนานที่ว่าเป็นกษัตริย์พื้นอง ๒ พระองค์นั้น ก็ว่าทรงเป็นปฐมกษัตริย์ของเมืองและได้บูรณะพระบรมธาตุเจดีย์ และเมื่อสวรรคตแล้ว ประชาชนได้ยกย่องเทิดทูน

ให้เป็นพระเสี้ยวเมืองและพระทรงเมือง แล้วยังมีรูปขนาดใหญ่ของ
ทั้งสองพระองค์ประทับนั่งอยู่ข้างบันไดทางขึ้นพระบรมธาตุเจดีย์
ในวิหารพระทรงม้า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารด้วย

เมื่อดูตามนี้ การที่องค์เจดีย์และรามเทพจะทรงพิทักษ์
พระบรมธาตุแล้วจะเป็นเทวดารักษาเมืองด้วย ก็ไม่แปลกอะไร
เพราะตอนที่ เป็นกษัตริย์ยังไม่สวรรคต ก็ทรงบูชาพระธาตุและ
รักษาเมืองอยู่แล้ว หลังสวรรคต ก็พิทักษ์พระบรมธาตุซึ่งเป็นหัว
ใจของเมือง พร้อมทั้งเป็นพระเสี้ยวเมืองและพระทรงเมือง ซึ่ง
เหมือนรักษาร่างกายของเมืองด้วย เป็นอันว่ารักษาบ้านเมืองให้
อยู่ดีพร้อมหมด ทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

คนมาไหว้มาบูชาพระบรมธาตุ พิจารณาได้แล้วขั้นหนึ่งว่า
เป็นคนดี ถ้าต้องการความช่วยเหลืออะไร ก็น่าจะควรแก่เมตตา
การุณย์ขององค์เจดีย์และรามเทพ ที่ดูแลพระบรมธาตุอยู่และ
กำลังบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์

เฉยพูดในข้อที่ ๑) คือคติเรื่องเทพเฝ้าพระพุทธรูปสำคัญ
และเทวดาพิทักษ์พระสถูปเจดีย์สถานมาเสียดียาว

กัณฑ์แก้ต่อธรรม ฟังกรรมดีกว่ารอดดา

ผู้สอบถาม: ฟังท่านแล้ว รู้สึกว่ามีอะไรที่เราไม่รู้แต่น่าจะรู้อีกมาก
เมื่อไม่รู้ ก็มองอะไรไม่ออก แล้วก็โยงอะไรไม่ถูก

แต่นี้ฟังข้อ ๑) ถ้าได้ฟังข้อ ๒) คงจะตาสว่างขึ้นอีก

พระตอบ: เป็นการฟังเรื่องเก่าๆ ของตัวเราเอง เป็นการรู้จักตัวเอง

เท่านั้น ถ้าแค่เรื่องตัวเองก็ยังไม่รู้ ทางที่ตัวเองเดินมาก็ไม่เห็น
แถมข้างหน้าก็มีดอีก แล้วจะมองจะเดินต่อไปให้ดีได้อย่างไร

อ้าว... ต่อไปข้อ ๒) คือหลักความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์
กับเทวดา หรือระหว่างคนกับเทพ

หลักข้อนี้ก็ง่าย ๆ ถ้าเป็นชาวพุทธจริงก็ต้องรู้เข้าใจชัดอยู่
แล้วว่า อ้อ... ไม่ว่าเทพว่าคน ต้องถือธรรมเป็นใหญ่ ถือว่าธรรม
สูงสุด และสรรพสัตว์มีกรรมเป็นของตน ไม่ว่าคนหรือเทวดาก็ต้อง
ว่าไปตามกรรม โดยเอาธรรมเป็นมาตรฐาน เป็นเกณฑ์ตัดสิน

นี่ก็หมายความว่าด้วยว่า คนกับเทพนั้นนับถือกันตามธรรม
และตามปกติ ผู้ที่จะเกิดเป็นเทพได้ ก็เพราะมีคุณธรรมกรรมดี
บางอย่าง เมื่อว่าโดยเฉลี่ยเทวดาจึงมีธรรมสูงกว่ามนุษย์ ก็เลย
ถือกันว่าให้มนุษย์โน้มไปทางเคารพเทวดา

แต่จะอย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายควรมีเมตตา คือตั้งไมตรีจิต
ต่อกัน อย่างพวกเราเวลาแม่เมตตา ก็แผ่ให้เทวดาด้วย ทำบุญ ก็
อุทิศให้เทวดาด้วย แม้แต่จะสวดมนต์ฟังธรรมกัน ก็เชิญเทวดา
มาฟังด้วย และเทวดาที่ดี ก็ไฝหาความสุขให้แก่มนุษย์ เหมือนผู้
ใหญ่ที่มีเมตตาอยากดูแลรักษาช่วยเหลือเด็ก โดยเฉพาะคุ้มครอง
เด็กที่ประพฤติดี ให้อยู่เย็นเป็นสุข ก็เหมือนเทวดาที่รักษา
พระบรมธาตุนั้นแหละ ที่ท่านอยากดูแลคนให้อยู่กันดี ให้คนดีพ้น
ภัยอันตราย

อย่างไรในบทสวดมนต์ ที่เรียกว่าพระปริตรต่างๆ นั้น ก็มีบท
ที่สื่อสารกับพวกเทวดาเยอะแยะ

เพราะฉะนั้น ชาวพุทธที่ปฏิบัติกิจวัตรทางพระศาสนาและ

ทำกิจกรรมในทางบุญกุศลต่างๆ จึงอยู่ในบรรยากาศที่คุ้นเคยสนิทสนมกับเทวดาทั้งหลายแทบจะตลอดเวลาโดยไม่รู้ตัว เรียกว่ามีเทวดาคอยและพร้อมที่จะช่วยอยู่ใกล้ๆ ไม่ต้องไปเที่ยวหาชนิดเสียงให้เขาหลอกกันงุ่นงาย

(ชาวพุทธไทยเวลานี้ ห่างเหินและละเลยบุญกิจบุญกรรมใกล้ตัว ก็เลยต้องคอยตื่นตูมไปตามเสียงกู่ก้องกรอกหูจากคนนอกที่แปลกหน้า)

แต่ทั้งนี้ ก็อย่างที่ว่าแล้ว ทั้งเทพทั้งคน ต่างก็มีกรรมเป็นของตน และทุกคนมีภาระของตัวเองที่จะต้องทำชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น (อย่างที่ว่า องค์จตุคาม-รามเทพเองก็กำลังบำเพ็ญบารมีอยู่นั้นแหละ) ต้องฝึกหัดทำอะไรต่างๆ ให้เป็น ต้องพัฒนาความสามารถต่างๆ ต้องสร้างความเข้มแข็งในตัวเอง ต้องแสวงหาความรู้ ต้องรู้จักคิด ต้องสร้างปัญญา

ถ้ามารับความช่วยเหลือ ก็อ่อนแอบ๊อบบี้ปากเปียกกลีบไปเรื่อยๆ ในที่สุดก็ไม่มีใครช่วยไหว (แม้แต่ใครจะมาช่วยอยู่ตลอดเวลา ก็เป็นไปไม่ได้) ท่านจึงสอนนักศึกษาให้หัดเข้มแข็งไว้ อย่าไปยอมรอรับความช่วยเหลือ แต่จะต้องเข้มแข็งอดทนที่จะฝึกหัดทำเหตุเอง ให้ผลเกิดขึ้นด้วยการกระทำของตัวเอง หรือด้วยการร่วมใจกันคิดและร่วมแรงกันทำด้วยกำลังของเราชาวมนุษย์ด้วยกันเอง นี่คือการทำตามหลักกรรม

กรรมสำคัญที่จะทำให้เราสูงขึ้นตามธรรม และพิสูจน์ความสามารถที่แท้ของมนุษย์ ก็คือ การสร้างสรรค์ผลสำเร็จที่ตั้งามหรือสร้างประโยชน์สุขที่ไม่ต้องมีการเบียดเบียนใดๆ โดยใช้เรี่ยวแรง

ความเพียรพยายาม ทำการด้วยปัญญาที่เข้าถึงเหตุปัจจัยจริงๆ
 นี่ไง ในที่สุด ก็มาเข้าหลักใหญ่ที่ให้ฟังตน อย่าเพาะนิสัย
 เสียที่เอาแต่หวังลาภลอย-คอยผลดลบันดาล
 คิดดูให้ดีนะ ฟังกรรมดีด้วยความเพียรและสติปัญญาของ
 ตัวเรา ดีกว่าเที่ยวขอผลดลบันดาลจากเทวดาเป็นไหนๆ

เทพดี ดนดี บรรจบกันที่ธรรม

ผู้แทรกถาม: เมื่อกี้ท่านว่า โดยเฉลี่ยเทวดามีคุณธรรมสูงกว่าคน ถ้า
 อย่างนั้นก็หมายความว่า เทวดาที่แย่กว่าคนก็มีใช่ไหม?

แล้วถ้าเจอเทวดาที่ไม่ดี เราจะทำอย่างไร?

พระตอบ: ก็แน่ละซี เทวดาร้ายมีเยอะแยะไป บ้างก็ขี้โกรธ ถือ
 อำนาจ ใครทำอะไรกระทบกระทั่งนิดหน่อย ก็เอาตาย อย่าง
 พระภูมิบางบ้าน เด็กไปทำอะไรเข้าที่ที่ไม่ประสีประสา ก็ไม่อภัย
 แต่มาทำให้เจ็บป่วย เทพบางองค์ก็ดุนัก อะไรๆ ก็จะทำคอก กลายเป็นว่า
 เทวดามารังแกคน

ถ้าเทวดานั้นเป็นชาวพุทธ เป็นผู้รู้จักกรรม ก็ประพฤติปฏิบัติ
 ตามธรรม เรื่องร้ายก็ไม่มี แต่ถ้าเจอเทพร้าย ปัญหาจะเกิด เรา
 รู้หลัก ก็เอาหลักนั้นมาใช้ อย่างที่บอกแล้วว่า “ไม่ว่าเทพว่าคน ต้อง
 ถือธรรมเป็นใหญ่ ... เอาธรรมเป็นมาตรฐาน เป็นเกณฑ์ตัดสิน”

เพราะฉะนั้น ถ้าคนกับเทวดามีเรื่องขัดแย้งกัน ชาวพุทธมี
 ทางออก ไม่ใช่ว่าจะต้องอยู่อย่างหวาดกลัวต่อเทวดา ถ้าคนทำถูก
 ถ้าการกระทำของเราชอบธรรม เรายืนอยู่ในหลัก เทวดาต้องยอม

ขอยกตัวอย่าง เอาเรื่องอนาถบิณฑิกเศรษฐีที่เคยพูดถึง แล้วนั่นแหละ เรื่องมีว่า ที่บ้านของอนาถบิณฑิกเศรษฐีนั้น พระพุทธเจ้ากับพระสงฆ์เสด็จบ่อย เพราะท่านมีศรัทธามาก ถึงแม้พระพุทธเจ้าไม่เสด็จ ก็มีพระสงฆ์ได้รับนิมนต์ไปรับบาตรอะไร ทำนองนั้น

ทีนี้ เทวดาที่อยู่บนขุมประตูป้านท่านเศรษฐีนั้น ยังไม่ได้นับถือพระและชอบอยู่สบายๆ เวลาเมื่อพระไปที่บ้านผ่านขุมประตูป้านในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้มีศีล เทวดาซึ่งอยู่บนขุมประตูป้าน ก็ต้องลงมา เป็นการแสดงความเคารพ เทวดาต้องลงมาบ่อยๆ ก็เกิดความไม่พอใจ

เทวดาขัดเคืองขึ้นมา ก็คิดว่า ทำอย่างไรจะให้พระไม่มาบ้านนี้อีก พอดีตอนนั้นอนาถบิณฑิกเศรษฐีทำบุญมาก ก็ยากจนลง เทวดาเลยได้โอกาส วันหนึ่งก็ไปปรากฏตัวแก่อนาถบิณฑิกเศรษฐี แล้วก็พรรณนาต่างๆ ว่า ท่านเป็นผู้มีศรัทธา ทำความดีช่วยเหลือผู้คน แต่เวลานี้ท่านจนลง นี่ก็เป็นเพราะพุทธศาสนา เนื่องจากท่านใช้ทรัพย์ไปบำรุงพระสงฆ์และทำบุญต่างๆ จนจนจะหมด นี่ถ้าท่านตั้งตัวให้ดี ก็จะร่ำรวยยิ่งขึ้นไป ข้าพเจ้าก็อยากจะช่วย แต่ทำอย่างไรท่านจะไม่ใช้จ่ายทรัพย์ให้สิ้นเปลืองแบบนี้ อีก ถ้าท่านเลิกใช้จ่ายแบบนี้ ข้าพเจ้ามีวิธีช่วยท่าน ข้าพเจ้ารู้ขุมทรัพย์ จะบอกขุมทรัพย์ให้

ฝ่ายเศรษฐีเป็นผู้มั่นคงในพระรัตนตรัย ได้อุปถัมภ์พระศาสนา แจกทานสงเคราะห์คนยากไร้ หมดเท่าไรก็ไม่เสียดาย พอได้ยินเทวดาว่าอย่างนี้ ก็คิดว่า เทวดานี้ชวนเราผิดทางเสีย

แล้ว ก็จึงบอกว่า นี่ท่านพูดชวนออกนอกกลุ่มนอกรทาง ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าในฐานะเจ้าบ้าน ไม่อยากให้ท่านอยู่ที่นี้อีกต่อไป

อันนี้เป็นสิทธิ์โดยชอบธรรมของเจ้าบ้าน คติโบราณอันนี้ คนไทยไม่ค่อยรู้ เจ้าบ้านมีสิทธิ์ ถ้าเขาไม่ให้อยู่ เทวดาก็ไม่สามารถอยู่ได้

ฝ่ายเทวดาถูกเศรษฐีไล่ไม่ให้อยู่ เดือดร้อน ก็เลยไปหาพระอินทร์ ขอให้ช่วย พระอินทร์บอกว่า — ข้าพเจ้าก็ช่วยไม่ได้ แต่จะแนะนำอย่างหนึ่ง เอาอย่างนี้ดี ท่านไปพูดกับเขา บอกว่า ท่านเศรษฐีทำบุญทำกุศล ช่วยเหลือผู้คน ทำสังคัมสงเคราะห์มากมายดี มีประโยชน์มาก ข้าพเจ้าสนับสนุน เมื่อท่านจนลง ข้าพเจ้าจะบอกขุมทรัพย์ให้ ท่านจะได้มีเงินมาทำบุญทำกุศลมากๆ

เทวดาเลยใช้วิธีใหม่ มาปรากฏตัวกับเศรษฐี แล้วพูดอีกแบบหนึ่ง เศรษฐีเลยยอมให้อยู่

นี่เป็นตัวอย่างให้เห็นหลัก ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับเทวดา ตามคติแต่โบราณที่สืบมาในพระพุทธศาสนา คตินี้ก็คือ เทวดาอาจจะเหนือกว่ามนุษย์ แต่ไม่เหนือกว่าธรรม ธรรมเป็นสิ่งสูงสุด ถ้ามนุษย์ถูกตามธรรมแล้ว ธรรมก็เป็นตัวตัดสิน เทวดาจะต้องยอม

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมา ได้เปลี่ยนความยึดถือที่ว่าเทพสูงสุด มาเป็นถือธรรมสูงสุด มีเรื่องในคัมภีร์หลายเรื่องเกี่ยวกับเทวดาและมนุษย์ขัดกัน ท่านสอนคติไว้เพื่อให้เห็นตัวอย่างที่ว่าต้องเอาธรรมตัดสิน ถ้ามนุษย์ถูก เทวดาก็อยู่ไม่ได้ ต้องแพ้ไปทุกที

ทั้งที่เรื่องทำนองนี้ปรากฏในคัมภีร์หลายที่ มนุษย์จะมีเรื่องขัดแย้งกับเทวดาอย่างไร ก็ต้องยุติด้วยธรรม ถ้าเทวดาผิดธรรม เทวดาต้องไป ท่านพยายามสอนให้มนุษย์หันออกจากทิศทางของลัทธิหวังพึ่งเทวดา ที่มีวอ้อนวอนขอให้เทวดาลบบันดาล ให้หันมายึดถือธรรมเป็นใหญ่ แต่ชาวพุทธก็ไม่สนใจศึกษาคติพระพุทธานุศาสนานี้ในเรื่องให้ถือธรรมเป็นใหญ่

ผู้สื่อข่าวถาม: เอาละ พวกเทวดาไม่ดี ก็ว่าไปตามธรรม แต่น่าจะโทษเทวดาได้อย่างจตุคามรามเทพที่รักษาพระธาตุด้วยซิ เพราะท่านมีเมตตากุณาคอยจะช่วยเหลือคน ก็เลยทำให้คนคอยหวังพึ่ง ขอรอให้ท่านมาช่วย

แล้วจะทำอย่างไรให้คนไทยเข้มแข็ง รู้จักคิดทำอะไรด้วยตัวเองให้จริงจัง ชนิดที่ว่าให้มันมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวกันไปเลย?

พระตอบ: ข้อสำคัญอยู่ตรงที่ว่า พระกับญาติโยม ต้องเข้าใจและจับให้ถูกจุด ถ้าญาติโยมไม่จับจุด พระก็ต้องชี้จุดให้จับ คือ ต้องมานั่งกันในแง่ที่ว่า เทพองค์นั้นท่านเป็นชาวพุทธที่ดี ท่านมีศรัทธามาทำหน้าที่ปกป้องรักษาพระพุทธานุศาสนานี้ ท่านมาบำเพ็ญความดีของท่าน นับเป็นตัวอย่างให้เห็นว่าชาวพุทธควรจะปฏิบัติตัวอย่างนี้ๆ เราก็ควรบำเพ็ญความดีอย่างเทพองค์นี้ ควรเอาท่านเป็นตัวอย่างในการที่จะพยายามทำความดีอย่างท่าน ไม่ใช่ว่าท่านทำความดี แต่เราจะคอยฉวยโอกาสเอาผลประโยชน์จากการทำความดีของท่าน

ควรเอาเทพที่ดีมาช่วยประจักษ์ใจตัวให้มันคงไม่หวาดหวั่น

พรันกลัว และปลุกใจตัวให้มีกำลังใจเข้มแข็งที่จะทำการดีงามให้สำเร็จ ร่วมชบวณกับเทพนั้นในการบำเพ็ญความดีตลอดจนบารมีต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ ไม่ใช่ไม่เห็นท่านศักดิ์สิทธิ์แบบใจดี ก็ได้แต่หวังผลที่ตัวจะฉกฉวยเอาจากการขอให้ท่านมาบันดาลอะไรๆ ให้

รวมแล้วก็คือ มีความรู้เข้าใจ และจัดปรับการปฏิบัติให้เข้ามาในทิศทางที่ถูกต้อง เป็น ๒ ชั้น

๑. รู้เข้าใจและโยงเข้าหาหลักการได้ คือรู้จักสิ่งที่ตนนับถือนั้นว่าเป็นใคร คืออะไร และเข้าใจคติแต่เดิมมา ซึ่งตรงกับที่ตำนานบอกว่าจตุคามรามเทพเป็นเทวดาพิทักษ์รักษาพระบรมธาตุให้ท่านเป็นพลังปกป้องและปลุกให้เราเข้มแข็งมั่นใจในการทำการที่ดี

๒. ปฏิบัติตัวตามวิธีที่จะให้ได้ประโยชน์ที่แท้จริงจากเรื่องนี้ คือทำความดีอย่างท่าน จตุคามรามเทพบำเพ็ญบารมีตามหลักพุทธศาสนาอย่างไร ก็เอามาเผยแพร่บอกกัน เพื่อให้เป็นการนับถืออย่างมีสาระ

ไม่ใช่ว่า นับถือบูชาสักหนา แต่ไม่รู้เลยว่าตัวเองกำลังบูชาใคร ท่านมาจากไหน

ผู้มีปัญญา เคารพพรหมมาช่วยพัฒนาบ้านเมือง

ผู้สอดถาม: ฟังตอนนี้ ทำให้นึกถึงเรื่องท่านท้าวมหาพรหมที่เอราวัณ คราวนั้นท่านก็พูดอย่างนี้...

พระตอบ: ใช่แล้ว เหมือนเรื่องพระพรหมเอราวัณนั้นแหละ เมื่อ

ครั้งทำวมหาพรหมถูกทุบพัง ก็พูดทีหนึ่งแล้ว ว่าคนไทยนี้ทำเหมือนกับจะเอาแค่ตัวได้ ไปขออย่างเดียว ไม่รู้จักพระพรหมเลย และไม่สนใจว่าท่านเป็นใคร มาอย่างไร ไม่รู้เห็นหรือรู้ได้ อะไรเป็นอะไรไม่ต้องรู้ทั้งนั้น

เมื่อไม่รู้เรื่องรู้ราว ก็ทำกันส่งๆ ไป เหมือนคนไขว่คว้าอยู่ในความมืด ประโยชน์อะไรอีกที่ควรจะได้ ก็ไม่ได้

ชาวบ้านไม่รู้ ก็หนักหนาอยู่แล้ว ผู้ปกครอง ผู้บริหารบ้านเมืองก็ไม่รู้จักด้วย สังคมไทยก็ลอยเหิงเติง

เรื่องความเชื่อถือของประชาชนนี้ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมอย่างสำคัญ และมีผลต่อการพัฒนาคน พัฒนาสังคม รวมทั้งการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะในแง่ที่เกี่ยวกับการใช้และการพัฒนาปัญญา ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในทางขัดขวางหรือส่งเสริมก็ได้ ผู้รับผิดชอบต่อสังคมจึงต้องเอาใจใส่ที่จะโยงให้เข้าสู่การศึกษาหรือกระบวนการพัฒนาคน โดยเฉพาะการพัฒนาปัญญา

ไม่ว่าเรื่องพระพรหม หรือเรื่องจตุคามรามเทพ ผู้รับผิดชอบต่อสังคม เริ่มด้วยผู้บริหารบ้านเมือง จะต้องดูแลให้เกิดโอกาสในการพัฒนาคน

ที่พูดเรื่องพระพรหมเอราวัณก็เพราะเราละเลยปล่อยให้คนอยู่กับความหลงหรือการขาดความรู้กันเรื่อยมา พอถึงตอนที่ทำวมหาพรหมถูกทุบ ก็เป็นเหตุการณ์ร้ายครั้งใหญ่ ซึ่งกลายเป็นโอกาสที่จะมีช่องให้การศึกษเข้าไป อย่างน้อยจะได้พัฒนาคนในด้านความรู้เข้าใจ ที่จะส่งผลต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาคนนั้นต่อไป

โอกาสที่จะเป็นช่องให้การศึกษาเข้าไปอย่างไร? อ้อ... ก็ตั้งแต่สร้างศาลเมื่อ ๕๑ ปีก่อนโน้นแล้ว ผู้วางกำหนดในการสร้างศาลเขาก็เขียนบอกกำกับไว้แล้วว่า พระพรหมองค์นี้ คือ ท้าวมหาพรหม จะมาประทับที่ศาลพระพรหมเอราวัณทุกวัน วันวันพระ เพราะในวันพระนั้น พระพรหมจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

นี่ทางเชื่อมโยงสู่การก้าวไปในการพัฒนาคนนั้น เขาว่าไว้ให้เสร็จแล้ว ตามกระบวนการของการศึกษาเลยทีเดียว

เราต้องยอมรับความจริงว่า ในการพัฒนามนุษย์ส่วนใหญ่ในระบบที่ไม่ใช้การบังคับนั้น เราจำเป็นต้องเริ่มด้วยยอมรับคนตามที่เขาเป็น แต่ก็ไม่ใช่ว่าปล่อยเรื่อยเปื่อยไป

อ้อ... พวกคุณจะไปขอพระพรหม ก็ขอไป ฉันไม่ขัดขวางละ (ถึงคิดจะขวาง ก็ขวางไม่ไหว) แต่ทำอย่างไรจะพัฒนาเขาขึ้นมาได้บ้าง ก็เอากิจวัตรของพระพรหมที่บอกไว้แล้วนั้นแหละมาเตือนเขา

ก็เผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนไปเลยว่า ท้าวมหาพรหมองค์นี้ท่านคือใคร มาอย่างไร ไปอย่างไร เรื่องเกี่ยวกับพระพรหมมีอะไรที่ควรรู้อะไรบ้าง ก็ว่าไป

เสร็จแล้ว ปิดท้ายก็บอกชาวบ้าน เขียนติดไว้ก็ได้ว่า เออ... วันที่เท่าไหร่นั้นๆ เป็นวันพระนะ พระพรหมท่านจะไม่มา เพราะท่านไปวัด ท่านจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

แล้วก็แนะนำต่อไปเลยว่า พวกเรานี้ก็มาทำตามพระพรหมกันเถอะนะ ถึงวันพระเราก็ไปวัด ไปฟังธรรมกัน ก็สอนไปสิ ให้ได้ประโยชน์ เป็นจุดเชื่อมที่จะพัฒนาคน

ในเมื่อเราไม่สามารถหักห้ามพรั้มด้วยเขา เขานับถือลุ่ม

หลงอยู่ เราก็เอาเป็นจุดบรรจบประสานให้เป็นแนวทางที่เขาจะเดินก้าวหน้าในการพัฒนาตัวต่อไป

แต่คนไทย ท่านผู้ปกครอง ไม่เอาเรื่องเลย ไม่มองช่องทางที่จะพัฒนามนุษย์อันนี้ ก็เลยไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรทั้งนั้น

ตรงข้าม ตอนที่ศาลพระพรหมถูกทุบนั้น ท่านผู้บริหารบ้านเมืองมัวแต่กลัวว่าจะเกิดเรื่องร้ายอะไรขึ้นแก่ตัวเอง นึกไปแต่ว่าจะเป็กลางร้าย ต้องไปแก้เคล็ด แทนที่จะมองไปถึงบ้านเมือง และประโยชน์ของประชาชน ก็ตันอยู่แค่ตัวเอง เลยไม่ได้อะไร

ผู้แทรกถาม: เรื่องความรู้นี้ มันทำให้เห็นทางออกและทางก้าวไปได้มากจริงๆ

พระตอบ: นั่นสิ เราจึงต้องมองถึงประโยชน์ของประเทศชาติ หรือของสังคม แล้วถือโอกาสที่จะให้ความรู้แก่ประชาชน ถ้ามารู้ไปเลย ว่า คุณรู้ไหม ว่าศาลทำวมหาพรหมนี้มีความเป็นมาอย่างไร? สร้างมาอย่างไร? ทำวมหาพรหมคือใคร? ท่านมาจากไหน?

เห็นชัดๆ ว่า พระพรหมองค์นี้ไม่ใช่พรหมในศาสนาพราหมณ์ แต่เป็นพรหมในพระพุทธศาสนา เป็นพรหมในชั้นมหาพรหม

มหาพรหมเป็นหนึ่งในรูปพรหม ๑๖ ชั้น ซึ่งแบ่งตามฌาน ๔ ระดับ เริ่มด้วยระดับปฐมฌานภูมิ* คือ ฌานที่ ๑ มีพรหมอยู่ ๓ ชั้น ได้แก่ พรหมปาริสีชชา พรหมปุโรหิตา และมหาพรหมมา

* ชั้นต่อไป คือ ทุตติยฌานภูมิ ประกอบด้วย ปริตตภา อัมปมาณภภา อภัสสรา จากนั้นเป็น ตุตติยฌานภูมิ ประกอบด้วย ปริตตสุภา อัมปมาณสุภา สุภิกิณหา แล้วจึงถึงชั้นสูงสุด คือ จตุตถฌานภูมิ ประกอบด้วย เวทปผลา อลัญญี อวิหา อตปปา สุตัสสา สุตัสสี อกนิษฐา รวมเป็น 16 ชั้น

มหาพรหมา คือ พรหมชั้นที่ ๓ ในระดับปฐมฌานภูมิ ของพรหม ๑๖ ชั้น ท่านกำลังบำเพ็ญกรรมให้สูงขึ้นไป จึงต้องไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ไปเฝ้าก็คือไปฟังธรรม

เรื่องอย่างนี้ มันเป็นทางที่จะประสานคนเข้ามาสู่ระบบการพัฒนามนุษย ไม่ใช่ว่า

หนึ่ง พระก็ถือโอกาสหาลาภ เห็นว่าคนนิยมกันนัก ก็เลยปลุกเสกเอามาให้เข้ากันใหญ่

สอง เลยกลายเป็นการทำให้คนลุ่มหลงหนักขึ้น ผิดหลักผิดทาง แกรมเอามาปลุกเสกในวัด ถ้าทำไม่ระวังให้ดี จะกลายเป็นเอามาชูเหนือพระรัตนตรัย

ไปๆ มาๆ เพลินอยู่กับเรื่องนี้ คนเลยเข้าใจผิด เผลอออกจากพระศาสนาไป แทนที่จะเชื่อมโยงเข้ามาหาหลักว่า ที่จริงมันเป็นอย่างนี้นะ มันสัมพันธ์กันอย่างนี้ ต้องก้าวต่อขึ้นมาให้ถึงพระพุทธเจ้าอย่างนี้ๆ

เป็นอันว่า “จตุคามรามเทพ” ไม่ใช่ใคร ก็โยงกับเรื่องศรัทธา หรือเป็นกษัตริย์ศรัทธา แล้วตำนานโน้นตำนานนี้ ก็ไม่หนีเมืองนครศรีธรรมราช เวียนอยู่ที่พระบรมธาตุ

ที่นี่ พอโยงมาถึงศรัทธา ก็โยงต่อไปอีกว่า ศรัทธาอยู่สุมาตรา หรือถ้าตกลงว่าศรัทธาอยู่นครศรีธรรมราช ก็ไปถึงสุมาตราแน่แหละ แล้วสุมาตรานั้นก็มลายูนี่เอง ชาวมลายูก็เป็นลูกหลานกษัตริย์ศรัทธาของคัมภีร์ เพราะฉะนั้น ชาวใต้ ๓-๔ จังหวัด ที่ว่าเป็นมลายู ก็เป็นลูกหลานของกษัตริย์ศรัทธานี้ด้วย

อย่างที่เคยกเล่าแล้วว่า เจ้าชายปรเมศวรออกจากสุมาตรา

มาขึ้นที่สิงคโปร์ แล้วหนีจากสิงคโปร์มาขึ้นที่มะละกา ตั้งอาณาจักร
มะละกาขึ้นมา ศูนย์กลางความเป็นมลายูอยู่ที่มะละกา ก็โยงไป
ที่ศรีวิชัย

เราก็เอาความรู้แบบนี้เผยแพร่กันไป จะแยกตัวกันไป
ทำไมว่า ฉันทันเป็นมลายู ไม่ใช่คนไทย ไม่ใช่ชาวพุทธ อย่างน้อยสืบ
อดีตกัน มลายูก็เป็นชาวพุทธมาแล้ว เป็นหลักฐานทางประวัติ
ศาสตร์ในบ้านเมืองนี้ วิทญ์ก็มี ทวีก็มี ก็ให้ความรู้แก่ประชาชนกันไป

ถ้ารู้เรื่อง “จตุคามรามเทพ” ก็นำมาทำประโยชน์ได้ทั้งใน
ทางสามัคคีและในทางพัฒนาคน ยิ่งนิยมกันมาก ก็ยิ่งต้องเผยแพร่
ความรู้ให้มาก

ยุทธกิจผู้ฟ้า เจ็บต้องมาเป็นทาสรับใช้ธรรม

ผู้มาเยือน: ถ้าไม่หาความรู้ความเข้าใจกันอย่างที่วานี้ ก็ได้แต่ตื่น
ตูมตามกระแสรื้อไป ก็สมที่ว่าเป็น โรคเส้นเอ็น

พระตอบ: มันไม่ใช่แค่โรคเส้นเอ็นหรอก มันกินลึกเลย แล้วก็หนัก
หนามาก มันฟ้องสภาพสังคม และบ่งบอกปัญหาคุณภาพของคน

อาการนี้ ด้านหนึ่งก็คือมันแสดง *อิทธิพลของระบบธุรกิจ*
ว่าสังคมไทยนี้ ธุรกิจเฟื่องดินนัก คนอยู่ใต้ครอบงำของระบบธุรกิจ
มุ่งหาแต่ผลประโยชน์ขนาดหนัก มองหาแต่เงิน

แม้แต่เรื่องทางด้านจิตใจ ก็ไม่เว้น ยังเอามาใช้เป็นช่องทาง
หรือเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์ (อันนี้แหละตรงกับที่เรียกว่าเรื่อง
จิตวิญญาณ คือเรื่อง spiritual ขึ้นพื้นฐานแท้เลย คือเรื่องผีๆ หรือ

เรื่องผีสิงเทวดา)

อีกด้านหนึ่ง อากาหรนี้แสดงอะไร ก็แสดงว่าคนไทยเวลานี้ ตื่นตูมง่ายมาก ปั่นกระแสนั้นตื่น ก็เลยสอดรับกับข้อแรกที่ว่าไปแล้ว คือเป็นเหยื่อที่ดีของธุรกิจ

ทำไมจึงตื่นตูมง่าย ก็เพราะพื้นฐานของตัวชอบหวังผลจากการดลบันดาล ให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย คิดแต่จะพึ่งอำนาจภายนอก มาทำให้ อย่างที่ว่า “หวังลาภลอย นอนคอยโชค”

แล้วระยะยาวเป็นอย่างไร คนก็อ่อนแอ ไม่มีความเพียรพยายามที่จะทำการให้เกิดผลสำเร็จด้วยเรี่ยวแรงทำการของตนเอง ได้แต่เป็นนักพึ่งพา

ถ้าขมวดให้สั้น ก็คือวงจรของลัทธิบริโภคนิยม กับลัทธิหวังผลดลบันดาล มาบรรจบประสานกัน แล้วก็ส่งผลเป็นเหตุปัจจัยหนุนกัน ให้ชีวิตและสังคมนี้หมุนกลิ้ง หรือลอยเคว้งคว้างต่อไป

ผู้มาเยี่ยม: นิตยสารมติชนรายสัปดาห์ ขึ้นปกว่า จตุคามรามเทพ ทำให้เกิดการสะพัดของเงินกว่า ๒๒,๐๐๐ ล้านบาทกับว่าตอนนี้ มันมีเรื่องของเงินทองเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ถ้าผูกเข้าไปตรงนี้แล้ว ท่านเจ้าคุณฯ เห็นว่า เราจะหยุดกระแสนี้ได้อย่างไร

พระตอบ: เราบรู้อยู่แล้วว่า สังคมนี้อำนาจต้องการเงินทองมาก เป็นสังคมธุรกิจ ประสานกับบริโภคนิยม เห็นแก่การเสพบริโภค ระบาดเข้ามากระทั่งในวัด กระแสใหญ่เป็นอย่างนี้ เราต้องพยายามดึงกระแสใหญ่เข้ามาหาหลัก

สังคมสมัยพุทธกาล ก็คล้ายอย่างนี้ คือกำลังเฟื่องในด้าน

ธุรกิจการค้า

ในสมัยพุทธกาลนั้น การพาณิชย์กำลังเจริญรุ่งเรือง มีกองเกวียนเดินทางค้าขายระหว่างเมือง เศรษฐีขึ้นมาเป็นชนชั้นนำ

ในชมพูทวีปมีวรรณะ ๔ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร พราหมณ์ถือตัวว่าสูงที่สุด

ว่าที่จริง กษัตริย์เป็นใหญ่มาก่อนตั้งแต่ในยุคพระอินทร์ คือ พวกอารยันเข้ามาจากทางอิหร่าน มาบุกอินเดีย ตอนแรกที่ยกทัพมานั้น พวกนักรบเป็นใหญ่ เป็นยุคของกษัตริย์ ตอนนั้นเทพที่ยิ่งใหญ่คือพระอินทร์

ที่นี่ พออารยันเข้ามาอินเดีย และยึดครองชมพูทวีปได้ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุก็ตกอยู่ใต้อำนาจของอารยัน พวกมิถิลกะเจ้าถิ่นถูกเหยียดลงไปเป็นทาส กลายเป็นชนวรรณะศูทร เกิดวรรณะ ๔ เป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร

พอตั้งหลักแหล่งได้แล้ว พวกปัญญาชนก็เริ่มใหญ่ขึ้น พระอินทร์ที่เดิมเคยใหญ่ เรียกได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของพวกนักรบ ก็เริ่มอับแสงลง กลายเป็นว่าพระพรหมที่เป็นสัญลักษณ์ของพวกปัญญาชนหรือเจ้าคัมภีร์ขึ้นมาใหญ่ พระพรหมขึ้นมาตอนนี้

ตอนที่อารยันกำลังรุกเข้ามาอินเดีย ตอนนั้นยังไม่มีพระพรหม แต่พอตั้งหลักแหล่งดีแล้ว พระพรหมก็โผล่ มีพวกพราหมณ์ ซึ่งเป็นนักวิชาการ เป็นปัญญาชน เป็นผู้ประกอบพิธี เหมือนกับรู้พระทัยสามารถสื่อสารได้กับพระพรหม

ถึงยุคนี้ ใครๆ ก็ต้องอาศัยพระพรหมเป็นเจ้าใหญ่ ต้องทำพิธีบูชาัญญ โดยให้พราหมณ์เป็นผู้บอก ว่า เมื่อใครต้องการอะไร

อยากได้ผลประโยชน์อะไร จะต้องทำอย่างไร ต้องบูชาัญชะไร
อย่างไร กษัตริย์ก็ชักจะตกอันดับ พราหมณ์ขึ้นมาเป็นที่หนึ่ง ตาม
ด้วยกษัตริย์ แพศย์ ศูทร ส่วนพระอินทร์ตอนนี้ก็ถูกเรื่องเสียหาย
เกิดขึ้นมากลบเยอะหมด กลายเป็นเทพที่ไม่ค่อยมีความหมาย

(ส่วนพระพรหมเองที่เป็นใหญ่ในสมัยพุทธกาล ก็มาอับ
แสงลงเมื่อราว ค.ศ. 500-600 โดยมีพระศิวะและพระนารายณ์
ใหญ่ขึ้นมาแทน)

ในยุคพุทธกาลจะเห็นว่า ชนพวกหนึ่งกำลังเฟื่องขึ้นมา คือ
พวกเศรษฐีคหบดี พวกนี้เป็นพ่อค้าวานิช ทั่วๆ ที่เดิมน่าจะอยู่ใน
ชนชั้นสาม (แพศย์/ไวศยะ) แต่กลายเป็นผู้มีอิทธิพลมาก เศรษฐี
นี่ถึงกับเป็นตำแหน่ง ที่พระราชาทรงแต่งตั้งประจำเมืองเลย มี
หน้าที่ไปเฝ้าพระราชาวินละสองครั้ง

รัฐไหนไม่มีเศรษฐี ก็เหมือนจะน้อยหน้า เป็นรัฐที่ไม่รุ่งเรือง
เหมือนกับต้องแข่งกันว่า รัฐนี้ๆ มีเศรษฐีกี่คน บางรัฐที่รัฐเล็กจะ
ด้อยก็จึงต้องหาทางมีเศรษฐี ถึงกับมีการขอเศรษฐีจากอีกรัฐหนึ่ง
นางวิสาขา ก็ไปจากบ้านเมืองเดิมเพราะเหตุนี้

เรื่องก็คือ แคว้นมคธมีเศรษฐีใหญ่มากถึง ๕ คน
ทางแคว้นโกศลซึ่งขาดแคลนเศรษฐีใหญ่ ต้องการมีเศรษฐีใหญ่
บ้าง จึงขอให้แคว้นมคธส่งเศรษฐีใหญ่แบ่งไปให้คนหนึ่ง แต่แคว้น
มคธไม่ได้ให้ตัวเศรษฐีใหญ่ เพียงส่งลูกเศรษฐีใหญ่คนหนึ่งไปให้
ชื่อว่าธัญชัย ซึ่งได้รับตำแหน่งเป็นเศรษฐีประจำเมืองสาเกต

ธัญชัยเศรษฐีนี้ก็คือพ่อของนางวิสาขา เมื่อธัญชัย
เศรษฐีย้ายไปอยู่โกศลรัฐ นางวิสาขาเป็นลูก ก็ไปด้วย แต่ต่อมา

นางวิสาขาแต่งงานไปอยู่เมืองสาวัตถี

เศรษฐีมีอิทธิพลมากเพราะการค้าขาย เรียกว่าสังคมกำลังเฟื่องในทางเศรษฐกิจ จากการค้าขาย ก็มีสิ่งอุปโภคบริโภคกินใช้กันมากมาย มีการอวดกัน เช่นว่า ใช้ผ้าไหมจากรัฐนั้น ที่ถือกันว่าเป็นของชั้นดี

ในท่ามกลางสภาพสังคมอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็ทรงใช้ความนิยมหรือกระแสที่เกิดขึ้น เป็นจุดปรารถนาที่จะสอนให้คนที่มีบทบาทสำคัญในสังคมนั้น หันมาใฝ่ธรรม และนำธรรมไปปฏิบัติ ดังเช่นเศรษฐีก็ควรจะทำบุญมาทำประโยชน์ ส่งเสริมธรรม เกื้อกูลสังคม รวมทั้งพัฒนาชีวิตของตนเอง ไม่ลุ่มหลงมัวเมาในการเสพบริโภคหรือใช้อิทธิพลจากทรัพย์และอำนาจไปข่มเหงคนอื่น

อย่างอนาถบิณฑิกเศรษฐี นับถือพระพุทธเจ้าแล้ว ก็หันมาทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ที่จริงชื่อดัวว่า สุทัตตะ แต่เพราะทำประโยชน์ช่วยเหลือคนยากจนให้มีกินมีใช้ ตั้งโรงงานช่วยคนขาดแคลน จนได้สมญาเป็นชื่อว่า “อนาถบิณฑิก” แปลว่า ผู้มีก้อนข้าวเพื่อคนอนาถา แล้วก็บำรุงพระศาสนา อุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีกำลังไปสอนประชาชนให้อยู่ดีทำดีช่วยเหลือกัน สูญเสียทรัพย์ไปในการทำบุญเหล่านั้นเท่าไร ก็ไม่คำนึง นี่เป็นตัวอย่าง

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างนี้ ถ้าเราดูลึกลงไป พระพุทธศาสนาไม่ใช่เป็นเพียงตัวหัวข้อธรรม แต่เป็นคำสอนที่โยงกันหรือเนื่องกับสภาพความเป็นไปของสังคม มีปัจจัยที่ยกย้ายแลกเปลี่ยนไป เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแนะนำสั่งสอนคนพวกนี้ พวกนั้นว่า ทำอย่างไรชีวิตเขาจะดี และเขาจะอยู่กันดี พระดำรัส

เทศนาก็จึงแตกต่างกัน

มาถึงสมัยนี้ก็เหมือนกัน ปัจจุบันสังคมเป็นอย่างนี้ ก็ต้องรู้
เข้าใจว่าทำอะไรจะทำให้ธรรมเกิดประโยชน์แก่คนเหล่านี้เหล่า
นั้นที่ต่างๆ กันได้

ผู้เฒ่าเฒ่า: เรื่อง จตุคามรามเทพ นี้ ยังมีเรื่องอิทธิฤทธิ์ หรืออิทธิหาร
เกิดร่วมด้วย เช่น คนสวมจตุคามไว้ในเสื้อพอไปถ่ายรูปเห็นเป็น
แสงสว่างออกมา อะไรทำนองนี้ ท่านเจ้าคุณฯ เห็นอย่างไร

พระตอบ: ก็เป็นไปได้ที่ว่า *หนึ่ง* เขาอาจจะสร้างหรือแต่งภาพขึ้นมา
สอง ความเชื่อของมนุษย์เป็นแรงทำให้เกิดผลได้ พอเชื่อหรือมี
ศรัทธาแรงมากเข้า ใจก็อีกเข็ม ก็เกิดความรู้สึกเป็นจริงเป็นจัง
อย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่เห็นจะต้องไปเอาใจใส่เรื่องพวกนี้เลย ใน
สถานการณ์ที่นี้กระแส เสี่ยงเล่าลือก็จะมีกันมาอย่างนี้แหละ
แล้วก็อาจจะโหมกระพือซ้ำเข้าไปอีก

เอาสาระกันตรงที่ว่า พอมีกระแสพวกนี้ เราจับแกนของ
เรื่องให้ได้ และเจาะความรู้ที่โยงมาถึงธรรม แล้วก็มองเข้าทางที่
จะให้ธรรมก้าวต่อไป

อย่างเช่น คนนับถือจตุคามรามเทพ ในเมื่อจตุคามรามเทพ
เป็นเทพพิทักษ์พระธาตุ หัวใจของจตุคามรามเทพก็อยู่ที่พระธาตุ
อย่างน้อยคุณก็ควรจะไปให้ถึงพระธาตุ และให้ถึงไม่เฉพาะทาง
กาย แต่ให้ถึงจริงทั้งด้วยใจและด้วยปัญญา